

DE DECAAN STAAT WEER OP DE KAAFT

De cursus vmbo-lob reikt in de regio Arnhem veel verder dan het oorspronkelijke uitgangspunt: voortijdige schoolverlating tegengaan. Decanen en schoolleiders maken samen een kwaliteitsslag in het denken van keuzeprocessen naar loopbaan. De decaan wordt weer gezien en gehoord.

Enthousiast vertellen projectleider Cees van Breukelen en adviseur Jan Willem Bruil over de door hen ontwikkelde cursus vmbo-lob. Het is de eerste schakel uit een keten van vijf projecten in de Lerende Regio Arnhem die met elkaar de 'Schakels in de Keten' vormen. Het is ook het project dat de grootste reikwijdte heeft, omdat het in tegenstelling tot de andere projecten zijn uitwerking heeft naar alle leerlingen met een nagalm in de totale keten.

Van Breukelen en Bruil, die namens het Cinop de projectgroep ondersteunt in het vormgeven van het project, zijn ondanks hun enthousiasme niet te verleiden dit deelproject tot meest succesvolle uitroepen: 'De totale keten zorgt ervoor dat voortijdige schoolverlating ook in onze regio wordt teruggedrongen', duwt Van Breukelen de suggestie terug.

door Emmy Vieze-Fock

Kwaliteit bewaken en de aansluiting tussen vmbo en mbo verbeteren is al zes jaar het doel van de Lerende Regio Arnhem (LRA). Het samenwerkingsverband verloopt succesvol. Volgens Van Breukelen worden de grenzen tussen de doorlopende leerlijnen merkbaar smaller. Mede daardoor was het in 2008 betrekkelijk eenvoudig om aan te haken bij de landelijke doelstellingen om vanuit vmbo en mbo

Schakel met grootste reikwijdte

gezamenlijk voortijdig schoolverlaten (vsv) tegen te gaan. Dankzij de vervolgaanvraag programmagelden vsv kan het eerder ingezette beleid nu verder vorm krijgen met interessante gevolgen voor de lob.

Kwaliteitsslagen

'In de regio Arnhem kiezen wij voor een decentrale aanpak', vertelt Van Breukelen, 'scholen maken zelf een ontwikkeling door en blijven autonoom binnen de kaders van de visie-nota die wij hebben geschreven als raamwerk voor het lob.

Dat levert wel eens een spanningsveld op. Als projectleiding kunnen wij zeggen dat een bepaalde aanpak ons een goede manier lijkt, maar het is uiteindelijk aan de school of lob plaatsvindt binnen het mentoraat of een specialisme blijft van de decaan.'

Het uitgangspunt voor de kwaliteitsslag die het LRA wil maken ligt in het INK-model (Instituut Nederlandse Kwaliteit). 'In dit model kun je vier typen scholen onderscheiden', verklaart Bruil de aanpak. 'Vanuit indicatoren bepaalt iedere

Schoolleider wordt eigenaar van lob

school waar zij heen wil met lob, waar zij nu staat en wat er nodig is om de nagestreefde kwaliteitsslag te maken. Dat gaat dus verder dan een scan, het INK-model stimuleert scholen om concrete stappen te zetten. Voor de scholen van LRA zijn in totaal negentien indicatoren ontwikkeld aan de hand waarvan de respectievelijke scholen lob gaan benoemen en invullen.'

Hij noemt indicatoren als ouders of deskundigheid van personeel: wat heb je nu, waar streef je naar, wat is de vraag van mentoren, welke ontwikkeling moet je doormaken?

Of en waar het INK-model precies succesvol is, blijkt in het licht van vsv lastig te meten te zijn. 'Het hangt van veel verschillende factoren af of een leerling al dan niet zijn startkwalificatie en uiteindelijk de eindstreep haalt', vindt Van Breukelen. 'Voor de landelijke metingen is de regio Arnhem bovendien gekoppeld aan Nijmegen, die een andere aanpak heeft. Maar je kunt zeggen dat wij in de pas lopen met de landelijke trend van het terugdringen van vsv.'

Voor Bruil ligt het succes van het model vooral in het toenemend draagvlak voor lob bij schoolleiders en daarmee binnen de schoolorganisatie: 'Schoolleiders en decanen in het vmbo vinden het prettig om instrumenten en werkwijzen met elkaar te delen. Doordat zowel de schoolleider als de decaan participeren in het traject vmbo-lob, die tevens sponsor is, gaat ook de schoolleider zich meer eigenaar voelen van de loopbaanbegeleiding. De decaan voelt zich op zijn beurt gesteund en is niet meer een roepende in de woestijn.'

Gedeelde visie

Het budget lob is verdeeld over de verschillende schakels van de keten. De projectgroep vmbo-lob heeft ervoor gekozen om een deel van het budget aan te wenden om de scholen te ondersteunen. Het grootste deel echter gaat direct naar de scholen, om zelf lob te ontwikkelen. Een

Thema's cursus vmbo-lob

1. Visie op lob

- staat in verbinding met de visie van de school
- typering van de school, waar staan wij: zijn wij een traditionele school met losse vakken of een school waar veel geïntegreerd is?
- Waar willen we naartoe? Wat betekent dat voor lob of voor andere onderdelen?
- Wat is het draagvlak, schoolleider is eerste en laatste dag aanwezig. De cursist moet steeds met de schoolleider overleggen. De visie die hij schrijft moet in overeenkomst met de schoolleider zijn, zodat het draagvlak krijgt
- Schets veranderingen op hoofdlijnen in een stappenplan
- Welke rol heb je als projectleider (decanen): wie ben jij, welke macht en welke middelen heb je?

2. Leerlijn lob

- Welke activiteiten gedurende vier vmbo doe je nu al, wat wil je gaan doen?
- Als je activiteiten tegen het licht houdt, zijn ze dan functioneel, worden ze uitgevoerd, kunnen ze vervolmaakt worden?
- Hoe ziet de ideale leerlijn eruit?
- Cursisten worden gevoed met ideeën van de andere scholen.

3. Ontwikkelen van een jaarplan

Voorbeelden zijn: train mentoren of werk een takenboek uit.

Uitkomst van de cursus moet zijn dat elk van de zestien scholen een visie heeft op lob, een behoorlijke opzet voor de leerlijn, een plan om de leerlijn te vervolmaken en een uitgeschreven plan voor het komend leerjaar.

gerichte cursus vmbo-lob zorgt ervoor dat alles in goede banen loopt. Bruil noemt deze cursus een 'krachtige stimulans om een kwaliteitsslag lob op diverse thema's in eigen school te maken.'

Bovendien bevordert de cursus een samenhang van en een gedeelde visie op de lob-activiteiten tussen de twintig vmbo-scholen die participeren in de LRA. Zestien scholen gaan - in twee groepen van acht - aan de slag met diagnose, rol-ontwikkeling en planvorming. Vier scholen deden al eerder mee in een pilotproject.

In een periode van acht maanden komen de lob-projectleiders van de deelnemende scholen vier middagen bijeen voor scholingsbijeenkomsten. In de tussenliggende perioden werken zij verschillende opdrachten uit. In de eerste en vierde bijeenkomst zijn ook de schoolleiders aanwezig met

een duidelijke taak, waardoor het lob een verankering krijgt binnen de school.

Beschikbaar bedrag

Als cursusleiders en ontwikkelaars van de cursus gedurende het traject, beoordelen Van Breukelen en Bruil het materiaal dat de cursisten ontwikkelen. 'Op de vierde middag moeten

al een achterstand hebben opgelopen ten opzichte van de eerste cursusgroep. Van Breukelen: 'Voor de uitwerking zit er toch een andere druk achter of je voor een groep moet presenteren of dat je een afspraak hebt staan die je kunt verschuiven.' Ook de onderlinge uitwisseling blijkt zijn vruchten af te werpen. Van Breukelen wil daarom ook voor deze vier pilotscholen een ontmoetingsmiddag organiseren waar die uitwisseling kan plaatsvinden.

Van uitwisseling worden decanen zelf beter

zij samen met de schoolleider hun plan voor het komend jaar presenteren. Als de eerste groep dit voor december heeft ingestuurd en het ziet er behoorlijk uit, dan is voor de uitvoering van het plan een bedrag beschikbaar tussen de twee- en vijfduizend euro, afhankelijk van de grootte van de school. Dit kalenderjaar sluiten we de eerste groep af, de tweede groep zijn we eind september gestart. Dan hebben we alle scholen gehad.'

De vier pilotscholen in het traject werden ieder afzonderlijk begeleid door Jan Willem Bruil. Nu, na een jaar, blijkt dat zij

Voor het vervolgetraject zoeken Bruil en van Breukelen nog naar manieren waarop de groepen kunnen worden vastgehouden, bijvoorbeeld door regelmatige terugkommiddagen. Daarbij zal worden geprobeerd om lob binnen deze groepen steeds op een hoger plan te brengen door nieuwe ontwikkelingen in te brengen.

Er bestaan nog geen concrete plannen om te volgen of en hoe de in de cursus ontwikkelde jaarplannen daadwerkelijk binnen de scholen worden geïmplementeerd en de ontvangen gelden voor dit plan worden aangewend.

Revival voor het kiezen

De eerste resultaten leiden tot tevredenheid. Van Breukelen: 'De decaan was afgelopen jaren weggeschoven in de school. Het keuzeproces is in die tijd niet goed bewaard geweest, alle aandacht ging uit naar het gedrag. Nu is kiezen weer een belangrijk item; je kunt wel spreken van een 'revi-

www.cahdronten.nl

HBO Voorlichting CAH Dronten

Majors

- Dier & gezondheidszorg
- Voeding & gezondheid
- Bedrijfskunde en agribusiness
- Hippische bedrijfskunde
- Dier- en veehouderij
- Tuinbouw en akkerbouw
- Agrarisch ondernemerschap
- Associate Degree Ondernemerschap
- Agrotechniek en management
- International Food Business
- Financiële dienstverlening agrarisch
- Makelaardij & landelijk vastgoed

Voorlichtingsdagen

Vrijdag 5 november 2010 13.30 - 16.30 uur
Zaterdag 27 november 2010 10.00 - 15.00 uur

Meer weten?

Kijk op www.cahdronten.nl

Cees van Breukelen en Jan Willem Bruil ontwikkelen de cursus vmbo-lob

val voor het kiezen'. En daarmee staat ook de decaan weer op de kaart. De scholen moeten nu de keuze gaan maken wie het vuurtje warm gaat houden. Het denken van keuzeproces naar loopbaan staat weer op de kaart, de decanen zijn weer in ere hersteld en tegelijk zie je het bewustzijn ontwikkelen dat we bekwame mentoren nodig hebben. Zij zijn voor de leerlingen vaak de richtinggevende mensen. Dat bewustzijn zie je ontstaan bij de decanen die naar de cursus gaan, en ook de schoolleiders gaan meer en meer accepteren dat deze vorm van begeleiden een plaats moet krijgen binnen de school.'

'Door onze manier van werken in de cursus is ook de decanenkring weer nieuw leven ingeblazen', signaleert Van Breukelen als een niet onbelangrijk bij-effect van de cursus. 'Door de uitwisselingen worden we er als decanen zelf beter van, maar het komt ook de activiteiten binnen de school ten goede. Het brengt weer nieuw elan binnen de school.'

De Lerende Regio Arnhem e.o (LRA) is een initiatief van samenwerkende scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs in de Arnhemse regio, dat sinds de start in 2004 zijn vruchten afwerpt. Dankzij deze samenwerking is de overstap tussen scholen beter geregeld, onderwijsprogramma's en werkwijzen sluiten beter op elkaar aan en ook de samenwerking met werkgevers en gemeenten in de regio is verbeterd. De LRA biedt ondersteuning door projecten aan te jagen en te sturen en door haar netwerkfunctie. De uiteindelijke verantwoordelijkheden blijven bij de scholen zelf liggen. In de LRA participeren 20 vmbo-scholen, 2 roc's en 1 aoc.

Sinds eind 2008 voert de LRA projecten uit ter bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Met de toegekende programmagelden vervolgaanvraag vsv worden in 2010 en 2011 vijf deelprojecten uitgevoerd onder de gezamenlijke titel 'Schakels in de keten'. De basis van deze keten is het deelproject loopbaanoriëntatie en begeleiding vmbo (vmbo-lob).

LRA kent verder de projecten de 'Sluitende Keten' waarin leerlingen worden gevolgd in hun overstap van vmbo naar mbo in de periode mei tot oktober; het project 'Warme Overdracht' van zorgleerlingen; in het project 'Verbeteren Keuzeproces' krijgen leerlingen in het 3e en 4e leerjaar oriëntatiedagen op het mbo aangeboden, daaraan gekoppeld het buddyproject waarin studenten van het mbo begeleiders zijn van vmbo-leerlingen basisleerweg. Ten slotte is er de terugrapportage vanuit het mbo nadat leerlingen de overstap hebben gemaakt.